

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

عنوان و نام پدیدآور	سرشناسه
مشخصات نشر	عزیزی، آریا، ۱۳۴۹ -
مشخصات ظاهری	بررسی جرم پولشویی در اسناد بین‌المللی و حقوق ایران با تکیه بر موسسه اعتباری کوثر/مؤلف آریا عزیزی.
شابک	تهران: سنجش و دانش، ۱۳۹۶.
وضعیت فهرست نویسی	۲۱۴ ص.
موضوع	978-600-469-477-3
موضوع	فیبها
موضوع	موسسه مالی و اعتباری کوثر
موضوع	پولشویی - ایران - جنبه‌های حقوقی
موضوع	Money laundering - Iran - Legal aspects
موضوع	پولشویی - ایران - پی‌جویی
موضوع	Money laundering investigation - Iran
موضوع	پولشویی - قوانین و مقررات کیفری - ایران
موضوع	Money laundering - Law and legislation - Criminal provisions - Iran
موضوع	جرایم اقتصادی - ایران - تحقیق
موضوع	Economic offences - Research - Iran*
موضوع	پولشویی
موضوع	Money laundering
رده بندی کنگره	QH۴۹۶.۴۳۱۲
رده بندی دیویی	۳۶۰.۵۵
شماره کتابشناسی ملی	۸۰۹۳۸۴۷

"بررسی جرم پولشویی در اسناد بین‌المللی و حقوق ایران" تکیه بر موسسه اعتباری کوثر"

مؤلف:	آریا عزیزی
ناشر:	انتشارات سنجش و دانش
تیراژ:	۵۰ نسخه
نوبت چاپ:	اول، ۱۳۹۶
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۴۶۹-۴۷۷-۳
آدرس: خ دانشگاه - تقاطع روانمهر - ساختمان سنجش و دانش پ ۱۲۶	۱۸۰۰۰ تومان

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ می باشد.

فهرست مطالب

۱۰	مقدمه:
۱۰	۱- تبیین و تحدید قلمرو تحقیق:
۱۲	۲- اهمیت و ضرورت تحقیق:
۱۳	۳- پیشینه تحقیق:
۱۴	۴- نوآوری تحقیق: نوآوری تحقیق حاضر در موضوعات ذیل خلاصه میگردد:
۱۴	۵- انگیزه تحقیق:
۱۵	۶- پرسش های تحقیق:
۱۵	۷- فرضیه های تحقیق:
۱۶	۸- دشواری و موانع تحقیق:
۱۶	۹- روش تحقیق:
۱۶	۱۰- روش گردآوری:
۱۷	۱۰- سازماندهی تحقیق:
۱۸	بخش اول:
۱۸	بررسی حقوقی و جرم شناختی پولشویی
۱۹	مبحث اول: مفهوم و تعریف
۲۴	مبحث دوم: تاریخچه
۳۰	مبحث سوم: عناصر تشکیل دهنده جرم
۳۰	گفتار اول: عنصر قانونی
۳۳	بند اول: شرایط مقدماتی
۳۳	۱- ضرورت وجود جرم قبلی
۳۸	۲- خصوصیات مال حاصل از ارتکاب جرم
۴۱	۳- خصوصیات مرتکب جرم
۴۴	بند دوم: عمل مرتکب
۴۵	بند سوم: شیوه ها و وسایل ارتکاب جرم
۴۸	۱- شیوه های مشتمل بر استفاده از بانکها
۴۹	۱-۲- افتتاح حساب با هویت مجعول
۴۹	۱-۳- معاملات کلان از طریق نزدیکان
۴۹	۱-۴- وام های صوری و دروغین
۵۰	۱-۵- اسمورفینگ
۵۱	۱-۶- استفاده از بانکهای کارگزار
۵۲	۱-۷- نقل و انتقال الکترونیکی و استفاده از کارتهای هوشمند
۵۴	۱-۸- بهشتهای مالیاتی
۵۶	۲- شیوه های مربوط به استفاده از مؤسسات مالی غیر بانکی

۵۶	۲-۱ حواله.....
۵۷	۲-۲ - استفاده از بازار بورس و خرید و فروش سهام و اوراق بهادار.....
۵۸	۲-۳ استفاده از مؤسسات بیمه.....
۵۹	شیوه ها و طرق پولشویی بدون استفاده از مؤسسات مالی.....
۵۹	۲-۱- قاچاق پول.....
۶۰	۲-۲ استفاده از کازینو ها.....
۶۱	۲-۳ استفاده از مؤسسات غیر انتفاعی و خیریه.....
۶۲	۲-۴ استفاده از بازار هنر و عتیقه جات و جواهرات.....
۶۳	۲-۵ استفاده از متخصصان حرفه ای.....
۶۵	۱- مرحله جایگزینی.....
۶۷	۲- مرحله لایه گذاری.....
۶۸	۳- مرحله ادغام.....
۶۹	بند پنجم : نتیجه مجرمانه.....
۷۲	بند ششم : مشارکت و معاونت در پولشویی.....
۷۴	گفتار سوم : عنصر معنوی جرم.....
۷۶	فصل دوم:.....
۷۶	بررسی جرم نگاری ، اهداف ، ویژگی ها ، و آثار پولشویی.....
۷۷	مبحث اول: هدف و ضرورت جرم انگاری.....
۸۳	مبحث دوم : ویژگی های رایج جرم پولشویی.....
۸۳	گفتار اول : فراملی بودن.....
۸۶	گفتار دوم: سازمان یافتگی.....
۹۰	گفتار سوم: بدون قربانی بودن.....
۹۲	مبحث سوم : اهداف و علل پولشویی.....
۹۴	مبحث چهارم : آثار و زیانهای پولشویی.....
۹۵	گفتار اول: آثارهای و زیانهای اقتصادی.....
۱۰۰	گفتار دوم : آثار و زیانهای اجتماعی و سیاسی.....
۱۰۵	بخش دوم :.....
۱۰۵	بررسی و تحلیل اسناد بین المللی و ملی در زمینه جرم پولشویی.....
۱۰۶	فصل اول : بررسی اسناد و اقدامات انجام شده در سطح بین المللی.....
۱۰۷	مبحث اول : اسناد و توافق نامه های جهانی و منطقه ای.....
۱۱۳	گفتار سوم: کنوانسیون شورای اروپا (۱۹۹۰).....
۱۱۵	گفتار چهارم: دستورالعمل اروپایی در زمینه پولشویی (۱۹۹۱).....
۱۱۹	گفتار پنجم: کنوانسیون سازمان ملل علیه جرایم سازمان یافته فراملی (پارمو).....
۱۲۳	گفتار ششم: کنوانسیون سازمان ملل علیه فساد مالی (مشهور به میردا).....
۱۲۸	مبحث دوم : نهادها و سازمانهای مبارزه با پولشویی در سطح بین المللی.....
۱۳۱	گفتار دوم: گروه اگمونت.....
۱۳۵	فصل دوم : بررسی اسناد و قوانین مرتبط با جرم پولشویی در نظام حقوقی ایران.....
۱۳۶	مبحث اول : قوانین و راهکارهای تقنینی.....
۱۳۷	گفتار اول : قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۶.....

۱۴۰	ماده ۲ - جرم پولشویی عبارت است از :
۱۴۳	مبحث دوم : مقررات و راهکارهای اجرایی و اداری
۱۴۳	گفتار اول: مسئولیتها و تکالیف مؤسسات مالی
۱۴۴	بند اول: رعایت اصل شناخت مشتری
۱۴۸	بند دوم: حفظ سوابق مالی
۱۵۰	بند سوم : گزارش موارد مشکوک
۱۵۵	بند چهارم : تعدیل اصل رازداری حرفه ای
۱۵۷	بند پنجم: عدم اطلاع به مشتری درخصوص گزارش موارد مشکوک
۱۵۸	بند ششم : آموزش کارکنان و کارمندان
۱۵۹	گفتاردوم: مسئولیتها و تکالیف مؤسسات غیر مالی و اشخاص حرفه‌ای
۱۶۱	مبحث سوم : راهکارهای قضایی
۱۶۱	گفتار اول: تسهیل کشف اثبات جرم
۱۶۴	گفتار دوم : مصادره و ضبط اموال
۱۶۷	گفتار سوم: همکاری قضایی بین المللی
۱۶۸	بند اول : نیابت قضایی بین المللی
۱۷۲	بند سوم : استرداد متهمین و موقوفات
۱۷۶	بند چهارم : انتقال محکومین
۱۷۹	مبحث چهارم : پیشینه و اقدامات موسسه اعتباری کوثر در راستای مبارزه با جرم پولشویی
۱۷۹	گفتار اول : پیشینه موسسه اعتباری کوثر
۱۸۷	فهرست منابع و مآخذ :

۱- تبیین و تحدید قلمرو تحقیق:

با پیشرفت جامعه بشری رفته رفته ماهیت و شکل جرایم متحول گردیده است. از نظر ماهیت مجرمان به جای اینکه در صدد تامین مایحتاج روزمره خود یا ارضای احساسات خویش با ارتکاب جرایم خشن باشند، مترصد ثروت اندوزی با ارتکاب جرایم سود آور هستند. از نظر شکلی نیز در کنار جرایم فردی، جرائم سازمان یافته بروز کرده است؛ گروههای سازمان یافته ای که با استفاده از مدرنترین دستاوردهای تکنولوژی به دنبال اهداف و منافع خود هستند. رهبران این باندهای جنایتکار مدرن، جرم را منطقی و عقلانی کرده اند. آنها دیگر یک فاعل باهوش تنها نبوده بلکه اعمال او و دانشش به طور قابل ملاحظه ای سازمان یافته و تخصصی شده است. آنها تهدید و دغدغه ای نه تنها برای بدن بلکه کل جامعه هستند و اگرچه ابتدا به شکل مخفیانه زندگی می کردند، اما با افزایش ثروت و قدرتشان، به شکل عمومی ظاهر شده و به رقابت با سرمایه داران بزرگ و سیاستمداران می پردازند.^۱ امروزه به ویژه جنایاتی که منفعت سراسر مای در بر دارند به شکل سازمان یافته و توسط گروهها و باندهای مافیایی و غالباً در بعد فراملی ارتکاب می یابند. و جرایم سازمان یافته فراملی از مهمترین مشکلاتی است که در دهه های اخیر توجه کشورها و سازمانهای بین المللی را به خود جلب کرده است. هدف غایی این گروهها تحصیل نفع مالی و مادی است؛ به گونه ای که ارتکاب جرم به یک صنعت و تجارت تبدیل شده است و درآمد حاصل از آن از درآمد بسیاری از مشاغل پردرآمد هم بیشتر است. اما با کسب این درآمدها و منافع، زنجیره ارتکاب جرم کامل نمی شود و تکمیل آن نیاز به حفظ این درآمدها و بهره جویی از آن دارد به نحوی که ماهیت مجرمانه آن کشف نشود، تا علاوه بر جلوگیری از توقیف مال توسط مقامات قضایی و انتظامی، وقوع جرم مبنای نیز کشف نشود؛ شخص مجرم شناسایی نشده و تحت تعقیب قرار نگیرد. در این زمان است که مساله شستشوی عواید حاصل از این جرایم مطرح می شود: مبادلات غیرقانونی به سبب عدم اعتماد متقابل و عدم امکان استفاده از

^۱- Donald R. Cressey, **Criminal Organization**, Harper and Row publisher, ۱۹۷۶, p.۴

ابزارهای متعارف و قانونی عموماً به صورت نقدی انجام می گیرد که بدین ترتیب حجم هنگفتی از نقدینگی ایجاد می شود که همواره در معرض خطراتی از قبیل سرقت، معدوم شدن، جلب نظر مقامات قانونی و منتهی شدن به کشف جرم مبنای قرار دارد. لذا باید به نحوی وارد اقتصاد قانونی گردد.

افزایش جرایم و افزایش حجم نقدینگی ناشی از آن در سطح جهانی موجب رشد چشمگیر پدیده پولشویی گردید. به نحوی که از دهه ۸۰ میلادی به بعد جامعه جهانی را متوجه حجم گسترده و رشد سریع این پدیده و نقش آن در ارتکاب جرایم کرد. گذشتش این پدیده حاصل سه روند متمایز جهانی بوده است :

روند اول رشد شتابان ابزارهای مالی است. در دوده اخیر بازارهای مالی جهانی ابعادی غول آسا یافته اند به گونه ای که هیچ تراز و تعادلی میان بخش های مالی و واقعی اقتصاد جهانی وجود ندارد و تنوع چشمگیر ابزارها، واسطه ها و نهادهای مالی امکان نظارت پدیداری بسیار دشوار کرده است. روند دوم انقلاب فن آوری و علمی دو دهه اخیر است. بر اثر این تحولات، پیشرفت شگرفی در استفاده از رایانه و خدمات پیشرفته مخابراتی در زمینه داد و ستدهای مالی رخ داده است. بدین ترتیب دنیال گسترده پول و هویت واقعی داد و ستد کنندگان دشوار و در مواردی ناممکن است. سومین روند جهانی شدن و درهم آمیزی اقتصاد های ملی و بازارهای مالی با یکدیگر است. براساس تحولات مربوط به جهانی شدن و آزادسازی بازارهای مالی جایجایی پول فراتر از مرزهای ملی به سبب ارتباط و ادغام بازارها با سهولت بیشتری نسبت به قبل امکانپذیر است. در کنار این تحولات، عدم اطلاع رسانی دقیق و شفاف از فعالیتهای پولشویان و شیوه های نفوذ عناصر دست اندر کار پولشویی در لایه های اقتصادی و از همه مهمتر در سیستم بانکی کشورها در گسترش چنین پدیده ای مؤثر بوده است.

به هرحال پدیده پولشویی را میتوان حلقه ای از جریانهای منفی جامعه دانست که تحت تاثیر عوامل مختلف، فرآیندهای مالی - پولی را بطور اخص و کل ساختار اقتصادی و اجتماعی را به طور اعم مورد هجوم قرار می دهد. لذا برخورد جدی با این پدیده نیاز واقعی تمام جوامع است. اما حجم بالای گردش پول در این جرم و فرامرزی بودن فعالیتهای و اقدامات تبهکاران و نیز سازماندهی شدن اعضا به همراه نظم شدیدی که بر آن حکمفرماست، باعث

شده است که برخورد و مبارزه با این جرایم همکاری تمامی دولتهای جهان را ایجاب کرده ، نیازمند تمهیدات بین المللی باشد . به همین جهت جامعه بین المللی با عزمی راسخ در قالب تنظیم کنوانسیونها و اسناد و ایجاد سازمانهای مختلف به مبارزه با این پدیده پرداخته است و کشورها را نیز تشویق به مبارزه با این پدیده در سطح ملی کرده است. که آخرین سند بین المللی در این خصوص کنوانسیون مریدا مصوب ۳۱ اکتبر ۲۰۰۳ می باشد که کشور ایران در سال ۱۳۸۷ به عضویت این کنوانسیون درآمده است. در سطح داخلی نیز « قانون مبارزه با پولشویی » با الهام از اسناد بین المللی مذکور مشتمل بر ۱۲ ماده و ۷ تبصره در سال ۱۳۸۶ لازم الاجرا شد و آیین نامه قانون مذکور نیز در سال ۱۳۸۸ در هیت دولت تصویب شد . رکن قانونی جرم پولشویی در نظام حقوقی ما همین قانون می باشد . از طرف دیگر که موسسات اعتباری خصوصی نظیر موسسه اعتباری کوثر که تحت نظارت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران است که بر اساس ماده ۵ قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۶ موسسه مذکور بایستی نسبت به اجرای قانون فوق اقدام نماید . در تحقیق پیش رو به بررسی تطبیقی اسناد بین المللی و نظام حقوقی ایران با تاکید بر موسسه خصوصی اعتباری که شایسته پرداخته می شود و وجوه افتراق و اشتراک این قانون مورد تاکید قرار می گیرد .

مسلم است که شستشوی عواید ناشی از جرم دارای جنبه های گوناگونی ، حقوقی ، اقتصادی ، اجتماعی مهم و فراوانی است و برای مقابله با آن باید نخست به شناسایی این پدیده و سپس به برخورد مقابله با آن پرداخته شود.

۲- اهمیت و ضرورت تحقیق:

با توجه به اینکه پولشویی آثار اقتصادی و سیاسی فراوانی در سطح کلان به همراه دارد و جلوه بسیار مهم آن را در کشور ما می توان در زمینه تولید ، توزیع ، قاچاق مواد مخدر و مفاصد اقتصادی مشاهده کرد. نظام اقتصادی ایران بستر مناسبی برای پول شویی است زیرا بی نظمی نظام اقتصادی ایران که به دلیل تعدد مراکز تصمیم گیری و سیاستگذاری اقتصادی، تعدد مراکز سیاستگذاری و تولید امور بازرگانی، صنعتی و عدم نظارت جامع بانک مرکزی بر گردش پولی و بازارهای مالی کشور، همگی دست به دست هم داده تا ایران نتواند از یک نظام اقتصادی تعریف

شده با یک سیاستگذاری کلان اقتصادی توسعه گرا برخوردار شود. لذا ارائه تحقیق در خصوص مبارزه با این پدیده شوم از اهمیت خاصی برخوردار است. از طرف دیگر امروزه مفاسد اقتصادی زیادی با توسل به پولشویی در نظام حقوق داخلی مشاهده می شود که همین مورد می طلبد که تحقیق حاضر از ضرورت برخوردار شود.

۳-پیشینه تحقیق:

در ارتباط با سوابق تحقیق، مطالعاتی انجام شده است. اما در هیچکدام از تحقیقات ذیل موضوع را بانگاه تطبیقی در حوزه های موسسات اعتباری خصوصی بانکی مورد تاکید قرار نداده اند. اما تحقیقاتی که انجام شده به شرح ذیل است:

- ۱- سلیمی، صادق، «تطویر پول در اسناد بین المللی و لایحه پولشویی»، فصلنامه الهیات و حقوق، شماره ۷، زمستان ۱۳۸۱ که در این تحقیق صرفاً موضوع آسیب شناسی اقتصادی نموده است.
- ۲- غلامی، علی و همکار مبارزه با پولشویی در قوانین ایران و اسناد بین المللی، دوفصلنامه مطالعات اقتصاد اسلامی، شماره ۷، پاییز و زمستان ۱۳۹۰ که به بررسی تطبیقی از نگاه قانون سال ۱۳۸۳ پرداخته است و توجهی به موسسات خصوصی اعتباری در نظام بانکی کشور ننموده است.
- ۳- همتی، محمدباقر در کتاب تدابیر پیشگیرانه و مجازات در قانون مبارزه با پولشویی، انتشارات خرسندی، ۱۳۹۱ به بیان اقدامات صرفاً پیشگیرانه پرداخته است.
- ۴- تصدیقی، بهروز، در تحقیقی به عنوان «تنگناهای ساختاری حاکم بر لایحه مبارزه با پولشویی»، در نشریه مجلس و راهبرد شماره ۳۷ در سال ۱۳۸۲ به بیان قواعد ساختاری حقوقی در ایران پرداخته است.
- ۵- نصیری، مصطفی، در تحقیقی به عنوان «سازو کارهای کنترل پولشویی در اسناد بین المللی و حقوق داخلی» در نشریه کارآگاه به شماره ۳۰ بهار ۱۳۹۴ به بیان اقدامات پیشگیرانه دولتها و مجامع در مبارزه با پولشویی پرداخته است.